

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ _____ สำนักบริหารกลาง ฝ่ายบริหารทั่วไป โทร. ๐ ๒๐๑๖ ๘๘๘๘ ต่อ ๒๑๑๘

ที่ กษ ๐๔๐๑/ว ๖๔๑

วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง เอกสารแจ้งเวียน

เรียน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ และ ผู้อำนวยการกอง

ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐

ผู้เชี่ยวชาญส่วนกลาง และ ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐

หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ทุกจังหวัด

ผู้อำนวยการกลุ่มและหัวหน้าฝ่ายในสังกัดสำนักบริหารกลาง

สำนักบริหารกลาง ขอส่งสำเนา ☒ หนังสือ ☐ ประกาศ ☐ ระเบียบ ☐ คำสั่ง
สำนักบริหารกลาง กลุ่มนิติการ ที่ กษ ๐๔๐๑.๕/๘๐ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง แนวคำพิพากษา
ศาลปกครองที่น่าสนใจ

จึงเรียนมาเพื่อ

โปรดทราบ

โปรดทราบและถือปฏิบัติ

โปรดทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

โปรดทราบและแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

(นางสาวสิริวรรณ คูหาสวัสดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๑๕๐๔
๑๐.๐๕-๖

บันทึกข้อความ

๑๓๖๖
๑๕ เม.ย. ๒๕๖๓
๐๗:๕๗ น

สำนักบริหารกลาง
เลขรับ ๓๖๓
วันที่ ๑๕ เม.ย. ๒๕๖๓
เวลา ๑๕:๕๗

ส่วนราชการ สำนักบริหารกลาง กลุ่มนิติการ โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๕๒๔๐ - ๕๙ ต่อ ๒๑๔๓

ที่ กษ ๐๔๐๑.๕/ สอ

วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง แนวคำพิพากษาศาลปกครองที่น่าสนใจ

เรียน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ตามหนังสือสำนักงานศาลปกครองสูงสุด ที่ ศป ๐๐๑๕/ว ๓๐ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ได้มอบหมายให้กลุ่มนิติการพิจารณาคัดเรื่อง “แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง เล่มที่ ๙” ที่น่าสนใจเพื่อเผยแพร่ นั้น

กลุ่มนิติการได้ศึกษาแนวคำพิพากษาศาลปกครอง เล่มที่ ๙ แล้ว ขอเรียนว่าแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดฉบับที่ ๙ นี้ เป็นการรวบรวมและคัดเลือกคำพิพากษาลงจนคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจในระยะเวลา ๑ ปี ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ โดยแบ่งเป็นหัวข้อเรียงลำดับตามแนวทางในการจัดทำเค้าโครงเรื่องเดิมที่ผ่านมา หากหัวข้อใดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในระหว่างปีที่น่าสนใจจะจัดไว้ในกลุ่มเดิม แต่หากในระหว่างปีไม่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่น่าสนใจ จะระบุว่า “ไม่มีข้อมูลเพิ่มเติม” และจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แนวคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจสำหรับบุคลากรศาลปกครอง พนักงานคดีปกครอง และบุคคลทั่วไป มีหัวข้อดังนี้

ภาคที่ ๑ ภาคทั่วไป ได้สรุปแนวคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครอง แยกตามหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง เป็นแนวคำพิพากษาเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง เขตอำนาจศาลปกครองที่สามารถรับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีได้

๒. “หน่วยงานทางปกครอง” และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานทางปกครอง และบุคคลใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามบทนิยามของกฎหมาย

๓. อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง เป็นแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับลักษณะการใช้อำนาจ หรือการกระทำ หรือการละเลยการกระทำใดของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

๔. เงื่อนไขแห่งการฟ้องคดีปกครอง เป็นแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับบุคคลผู้ใดที่มีสิทธิฟ้องคดี และก่อนการฟ้องคดีผู้ฟ้องต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการเรื่องใดบ้าง

๕. วิธีพิจารณาคดีปกครอง เป็นแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับการพิจารณาคดีในศาลปกครองชั้นต้น และการพิจารณาคดีในศาลปกครองสูงสุด

ภาคที่ ๒ แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองเฉพาะเรื่อง ได้สรุปหลักการแนวคิดตามรัฐธรรมนูญมาใช้ในการวินิจฉัยคดีปกครอง และสรุปแนวคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองแยกตามลักษณะประเภทของคดี อาทิ คดีปกครองที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คดีปกครองเกี่ยวกับการคุ้มครองบริโภค คดีปกครองเกี่ยวกับการควบคุมอาคารและการผังเมือง คดีปกครองเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม คดีปกครองเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจ คดีปกครองเกี่ยวกับการลงทุน การเงิน การคลัง และการธนาคาร และประเภทคดีอื่นอีกรวมเป็นจำนวน ๓๔ ประเภทคดี

เมื่อพิจารณา...

เมื่อพิจารณาแนวคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด เล่ม ๙ ช่วงระยะเวลา ๑ ปี พบว่าในระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ ไม่มีคดีที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี การสอบบัญชี การกำกับดูแลสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภารกิจของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงขอเสนอคดีที่เห็นว่าสามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบและใช้เป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงานได้ ดังได้สรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญเกี่ยวกับคดีไว้ดังต่อไปนี้

๑.คดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิด อันเนื่องมาจากการกระทำ หรือการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งถือเป็นประเด็นหนึ่งที่อาจถูกฟ้องคดีปกครองได้เมื่อพฤติการณ์นั้นทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหาย หรืออาจเดือดร้อนหรือเสียหาย มีแนวคำพิพากษาจำนวน ๔ คดี ตามรายละเอียดที่แนบ

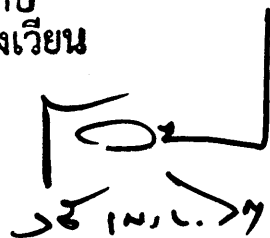
๒.คดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ กรณีชาวต่างประเทศขอสำเนาเอกสารของราชการ และพระราชบัญญัติอำนาจความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ กรณีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน กรณีที่ไม่ใช่การอนุมัติ อนุญาต มีแนวคำพิพากษาจำนวน ๒ คดี ตามรายละเอียดที่แนบ

เห็นควรเผยแพร่แนวคำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครองสูงสุด เล่ม ๙ เฉพาะประเด็นที่น่าสนใจให้แก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อใช้ศึกษาเปรียบเทียบในการปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไป ดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ หากเห็นชอบ จะได้แจ้งเวียนให้ทราบโดยทั่วกันต่อไป

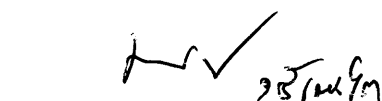

(นายอนันต์ แจ็งจอน)
ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ

- ทราบ
- แจ้งเวียน

(นายโอภาส ทองยงค์)
อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

(นางสาวสิริธร รุ่งแสงรัตน์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายพจน์ภิรัตน์ เนียมจ้อย)
รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

(๑) คดีปกครองเกี่ยวกับการกระทำละเมิด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๑๔/๒๕๖๒

กรณีการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

คดีระหว่าง นาย ก. ผู้ฟ้องคดี กับ กรมทางหลวง ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้อเท็จจริง นาย ข. เป็นบุตรของ นาย ก. ได้ขับรถยนต์ของนาย ก. ออกไปตามเส้นทางเพื่อมุ่งหน้าไปทางตำบลพระแสง ขณะขับรถยนต์นั้นเกิดพายุฝนตก ทำให้ต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นริมทางล้มทับรถยนต์ของนาย ก. เป็นเหตุให้นาย ก. ได้รับเสียหายต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมรถยนต์ หลังจากเกิดเหตุ นาย ข. ไปแจ้งความต่อสถานีตำรวจภูธรลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ต่อมา นาย ก. เห็นว่าความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการที่กรมทางหลวงละเลยต่อหน้าที่ไม่ดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ในเขตทางหลวงให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย นาย ก. จึงนำมูลคดีดังกล่าวมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้กรมทางหลวงชดเชยค่าเสียหายแก่นาย ก.

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด กรณีนี้พิจารณาแล้วเห็นว่าต้นไม้ดังกล่าวเป็นต้นไม้ยืนต้นที่มีสภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่ใช่ต้นไม้ยืนต้นตายที่กรมทางหลวงต้องตัดหรือถอนออก ตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๙ กำหนดให้อธิบดีกรมทางหลวงมีหน้าที่กำกับตรวจตราและควบคุมทางหลวง ... ซึ่งหมายรวมถึงที่ดิน พืช พันธุ์ไม้ทุกชนิด เจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงมีหน้าที่จัดให้มีและบำรุงรักษาต้นไม้ในเขตทางหลวงให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย โดยต้นไม้ดังกล่าวไม่ได้จำกัดเฉพาะต้นไม้ที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีปลูกเท่านั้น แต่หมายรวมถึงต้นไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดี ประกอบกับรายงานผลการดูแลและบำรุงรักษาต้นไม้ในเขตดังกล่าว พบว่าเจ้าหน้าที่ในสังกัดของกรมทางหลวง ได้มีการตัดแต่งกิ่งต้นไม้บริเวณเขตนั้นอยู่เสมอตั้งแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๗ แสดงว่ากรมทางหลวง ได้ดูแลและบำรุงรักษาต้นไม้ในเขตทางหลวงได้อย่างทั่วถึงมิได้ปล่อยละเลยแต่อย่างใด ดังนั้นหากเกิดพายุฝนตกก็ย่อมอาจเกิดภัยอันตรายแก่ผู้ที่สัญจรบนทางหลวงนั้นอยู่ดี กรณีนี้การที่ต้นไม้ใหญ่โค่นมาทับรถยนต์ของนาย ก. เกิดจากพายุฝนตก ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่อาจป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวได้ จึงถือเป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา ๘ และไม่ใช่กรณีที่กรมทางหลวงละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติและไม่เป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรมทางหลวงซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐจึงไม่ต้องรับผิดชอบทดแทน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๑๕/๒๕๖๒

กรณีการกระทำละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คดีระหว่าง นาย ก. ผู้ฟ้องคดี กับ ปลัดกระทรวงมหาดไทยที่๑ กรรมการปกครองที่๒ ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้อเท็จจริง นายอำเภอ ก. เป็นนายอำเภอเมือง นาย ภ. เป็นนายก อบต. มีนาย ค.และนาย ส. เป็นรองนายก อบต. ในขณะที่นายอำเภอ ก. ดำรงตำแหน่งนายอำเภอนั้น นาย ภ.ขอลาออกจากตำแหน่งนายก อบต.ดังกล่าว ซึ่งนายอำเภอ ก. ได้มีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ นอกจากนี้นายอำเภอ ก.ยังได้มีคำสั่งให้คณะผู้บริหารชุดนั้นที่มีนาย ค. ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นรองนายก อบต.รวมอยู่ด้วยพ้นจากตำแหน่งด้วย นาย ค. เห็นว่าการออกคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย และผลของคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้ นาย ค. ได้รับเสียหาย นาย ค. จึงนำเหตุดังกล่าวมาเป็นมูลฟ้องคดีกรรมการปกครองต่อศาลปกครองพร้อมทั้งเรียกค่าเสียหายในกรณีดังกล่าว และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ให้กรรมการปกครองรับผิดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่นาย ค. ด้วยเหตุดังกล่าวกรรมการปกครองจึงใช้สิทธิโต้แย้งโดยมีคำสั่งเรียกให้นายอำเภอ ก. รับผิดคดีใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่กรรมการปกครอง ต่อมานายอำเภอ ก. จึงมีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งของกรรมการปกครองไปยังปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งยกอุทธรณ์ ด้วยเหตุดังกล่าวนายอำเภอ ก. จึงได้นำคดีมาฟ้องศาลขอให้เพิกถอนคำสั่งของกรรมการปกครอง

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นายอำเภอ ก.มีคำสั่งให้นาย ค.และคณะผู้บริหารจากพ้นจากตำแหน่งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการที่นาย ภ. นายกองค์การบริหาร อบต. นาย ค. รองนายก อบต. และนาย ส. รองนายก อบต. เป็นองค์คณะผู้บริหารชุดเดิม ซึ่งการดำรงตำแหน่งของบุคคลดังกล่าวมีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ใช้บังคับ ดังนั้น นายอำเภอ ก. จึงไม่อาจนำบทบัญญัติมาตรา ๖๔/๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับกับกรณีนาย ค. หรือคณะผู้บริหารชุดเดิมได้ เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ไม่ได้ให้อำนาจแก่นายอำเภอ ก. ที่จะสั่งให้นาย ค. พ้นจากตำแหน่งได้ ดังนั้นการที่นายอำเภอ ก.มีคำสั่งให้นาย ค.และคณะผู้บริหารพ้นจากตำแหน่ง จึงเป็นการที่นายอำเภอ ก.มิได้ใช้ความระมัดระวังและรอบคอบในการตรวจสอบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะออกคำสั่งดังกล่าว ผลของคำสั่งของนายอำเภอ ก. ทำให้เกิดความเสียหายแก่นาย ค. จึงเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่ปรากฏว่ากระทำของนายอำเภอ ก. ดังกล่าวได้กระทำไปโดยมีเจตนาทุจริต หากคำนึงถึงพฤติการณ์ประกอบกับความร้ายแรงแห่งการกระทำละเมิดนั้น นายอำเภอ ก.ไม่จำเป็นต้องรับผิดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตามมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเห็นควรกำหนดความรับผิดสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นร้อยละแปดของค่าเสียหายทั้งหมด และพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของกรรมการปกครองเฉพาะส่วนที่ให้นายอำเภอ ก. รับผิดเต็มความเสียหาย โดยมีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่มิคำสั่ง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๗/๒๕๖๒

กรณีการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

คดีระหว่าง นาย ๑ ที่ ๑ นาย ๒ ที่ ๒ นายแดง ที่ ๓ นางสาว ที่ ๔ ผู้ฟ้องคดี กับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้อเท็จจริงคดีนี้ นายดำ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับในข้อหาขับขีรถยนต์ขณะเมาสุรา นายดำจึงถูกควบคุมตัวในห้องขัง ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้คุมขังนายดำ ไว้ที่ห้องขังบนสถานีตำรวจ ในวันเกิดเหตุได้เกิดเพลิงไหม้โดยมีต้นเพลิงเกิดจากหม้อแปลงไฟฟ้าที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงห้องคุมขัง เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติอยู่เวรยามขณะนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของนายดำที่ถูกคุมขังอยู่ในห้องขังด้วยการรีบไขกุญแจเปิดประตูห้องขังให้ออกมาไว้ในที่ปลอดภัย จนเป็นเหตุให้นายดำถูกไฟคลอกเสียชีวิต ต่อมานายแดง กับ นางสาว ซึ่งเป็นบิดามารดาของนายดำ และนาย ๑ กับนาย ๒ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของนายดำ ได้รับความเดือดร้อน เสียหาย จากการกระทำดังกล่าว ได้ร่วมกันยื่นฟ้องสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อศาลปกครองให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ศาลพิจารณแล้วเห็นว่าการควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้ในห้องควบคุมหรือห้องขังบนสถานีตำรวจเป็นการควบคุมตัวผู้ต้องหาตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๔/๑ และมาตรา ๘๗ วรรคสาม โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เวรยามประจำสถานีตำรวจเป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องหาตามระเบียบข้อบังคับ และคำสั่งภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเข้าเวรยามจึงมีหน้าที่ต้องดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและอนามัยของผู้ต้องหาที่อยู่ระหว่างการควบคุมตัวในห้องคุมขังบนสถานีตำรวจตลอดเวลา อันเป็นหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องทำแทนหรือทำในนามของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงการเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่เข้าเวรยามขณะที่เกิดเพลิงไหม้ไม่ได้ให้ความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยแก่นายดำและผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังโดยการย้ายผู้ต้องหาไปยังจุดที่ปลอดภัย จนเป็นเหตุให้นายดำถูกไฟคลอกเสียชีวิต การกระทำดังกล่าวเป็นการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร จนเป็นเหตุให้นายดำถูกไฟคลอกเสียชีวิต ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น จึงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๕๘/๒๕๖๑

กรณีฟ้องว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นละเลยต่อหน้าที่ ไม่ดำเนินการกับผู้ก่อสร้างต่อเติมอาคาร โดยไม่ได้รับอนุญาต จึงเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกรณีอื่นๆ

คดีระหว่าง นาย ส. ผู้ฟ้องคดี กับ นายกเทศมนตรีเมือง ป. ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้อเท็จจริง นาย ส. อาศัยอยู่อาคารเลขที่ ๗๑ อยู่ติดกับอาคารเลขที่ ๗๒ - ๗๓ ของนาย ม. ซึ่งอาคารของนาย ม. ดังกล่าวเป็นอาคารที่ได้รับอนุญาตจากนายกเทศมนตรีเมือง ป. ให้ใช้เป็นที่พักอาศัยและไม่ได้ได้รับอนุญาตให้ทำกิจการอย่างอื่นนอกจากใช้เป็นที่พักอาศัย แต่นาย ม. กลับนำอาคารดังกล่าวมาใช้ประกอบกิจการค้าปลีก และทำการต่อเติมอาคารก่อให้เกิดการสั่นไหวและเสียงดังจากการใช้เครื่องยกลูก ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อโครงสร้างอาคาร นาย ส. ได้รับความเดือดร้อน รำคาญจึงมีหนังสือถึงนายกเทศมนตรีฯ ขอให้ตรวจสอบการต่อเติมอาคารของนาย ม. แต่นายเทศมนตรีฯ ไม่ดำเนินการตามคำร้อง นาย ส. จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้นายกเทศมนตรีฯ ดำเนินการตามกฎหมายกับกรณีการต่อเติมอาคารของนาย ม. ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นาย ส. ได้มีหนังสือร้องขอให้นายกเทศมนตรีเมือง ป. ตรวจสอบอาคารเลขที่ ๗๒-๗๓ ของนาย ม. เมื่อนายเทศมนตรีฯ เห็นว่าการประกอบกิจการของนาย ม. ไม่ได้รับใบอนุญาตจึงไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และการประกอบกิจการนั้นอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๕ นายกเทศมนตรีฯ จึงมีคำสั่งห้ามประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้ดำเนินการให้ปราศจากอันตราย ต่อมา นาย ม. ฝ่าฝืนคำสั่งกลับมาประกอบกิจการอีก นายกเทศมนตรีฯ จึงดำเนินคดีกับนาย ม. แต่ไม่ได้แจ้งให้นาย ส. ทราบ ต่อมา นาย ม. ได้ยื่นคำขออนุญาตเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารเป็นอาคารพาณิชย์-พักอาศัย นายกเทศมนตรีฯ ได้ออกใบอนุญาตเปลี่ยนการใช้อาคารตามคำขอของนาย ม. โดยพิจารณาตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุความหมายของ “อาคารพาณิชย์” ว่าอาคารที่ใช้ประโยชน์ในการพาณิชย์หรือบริการธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังผลิตเทียบเท่าไม่น้อยกว่า ๕ แรงม้า และให้หมายถึงอาคารอื่นที่ก่อสร้างห่างจากถนนหรือทางสาธารณะไม่เกิน ๒๐ เมตรซึ่งอาจใช้เป็นอาคารเพื่อประโยชน์ในการพาณิชย์ ดังนั้น อาคารเลขที่ ๗๒-๗๓ จึงดำเนินการกิจการค้าปลีกตามความประสงค์ของนาย ม. เจ้าของอาคารได้

นอกจากนี้นายเทศมนตรีฯ ได้ตรวจสอบแล้วพบว่าอาคารเลขที่ ๗๒-๗๓ นั้นมีการต่อเติมหลังคา ด้านหน้าอาคาร ซึ่งมีโครงสร้างเหล็กชั้นเดียว ๖ X ๘ เมตร ซึ่งปลูกสร้างตัวอาคารห่างจากถนนไม่ถึง ๑๕ เมตร เป็นกรณีไม่อาจยื่นขออนุญาตต่อเติมด้านหน้าอาคารได้ตามกฎหมาย นายกเทศมนตรีฯ จึงมีคำสั่งให้ระงับการต่อเติมดังกล่าวและห้ามบุคคลใช้หรือเข้าไปต่อเติมส่วนต่างๆ ของอาคาร และให้รื้อถอนออกไป จากข้อเท็จจริงเห็นว่านายกเทศมนตรีฯ ดำเนินการตรวจสอบตามหนังสือร้องเรียนของนาย ส. และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่ไม่ได้แจ้งให้นาย ส. ทราบ ดังนั้น นายกเทศมนตรีฯ จึงไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติ จึงพิพากษายกฟ้อง

(๒) คติปกครองเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๗ /๒๕๖๒

กรณีคนต่างด้าวขอข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

คดีระหว่าง บริษัท Co ผู้ฟ้องคดี กับ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูล ที่๑ คณะกรรมการอาหารและยา ที่๒ ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้อเท็จจริง บริษัท Co เป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อขอตรวจสอบและทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสูตรเครื่องสำอางที่บริษัท A และบริษัท B นำมาจดแจ้ง โดยบริษัท Co อ้างว่าเป็นเจ้าของสูตรดังกล่าว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลให้แก่บริษัท Co เพราะข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสูตรเครื่องสำอางที่เป็นข้อมูลข่าวสารที่ผู้แจ้งไม่ประสงค์ให้เปิดเผยต่อบุคคลอื่น หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประโยชน์ที่สำคัญของผู้แจ้ง ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บริษัท Co จึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการอาหารและยาต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แต่คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเห็นว่า บริษัท Co เป็นนิติบุคคลต่างด้าวไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการตามที่กฎหมายกำหนด จึงมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของบริษัท Co บริษัท Co จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลขอศาลสั่งเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและคำสั่งของคณะกรรมการอาหารและยา

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มีเจตนารมณ์ที่จะให้สิทธิแก่ประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น อันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไทยที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ในกรณีของคนต่างด้าวไม่อาจจะใช้สิทธิทางการเมืองหรือเสรีภาพบางประการได้เช่นเดียวกับคนไทย ดังนั้น พระราชบัญญัตินี้จึงไม่ให้สิทธิแก่คนต่างด้าวในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารราชการได้เท่ากับคนไทย เว้นแต่กรณีประเทศของคนต่างด้าวนั้นมีกฎหมายหรือสนธิสัญญากับประเทศไทย ให้สิทธิแก่คนต่างด้าวในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการเช่นเดียวกับประชาชนของประเทศไทย มาตรา ๙ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ เปิดโอกาสให้กระทำได้โดยไม่ต้องแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ออกเป็นกฎกระทรวงกำหนดเงื่อนไขและขอบเขตของการใช้สิทธิดังกล่าวของคนต่างด้าว เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ บริษัท Co เป็นนิติบุคคลตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศจึงเป็นคนต่างด้าวตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการฯ การที่บริษัท Co มีหนังสือขอตรวจสอบสูตรเครื่องสำอางที่นำมาจดแจ้งต่อคณะกรรมการอาหารและยาเป็นการใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๑ เมื่อไม่ปรากฏว่ามีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๙ วรรคสี่ บริษัท Co จึงไม่ใช่ผู้มีสิทธิขอเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ จึงไม่ต้องพิจารณาว่าข้อมูลเครื่องสำอางนั้นเป็นข้อมูลข่าวสารในเชิงพาณิชย์ที่จะเข้าถึงได้หรือไม่ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๖) หรือการเปิดเผยจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือไม่ ดังนั้น ไม่ทำให้คำสั่งของคณะกรรมการอาหารและยากับคำสั่งของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข่าวสารเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร.๑๓/๒๕๖๒

กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามคำขอ

คดีระหว่าง นาย อ ผู้ฟ้องคดี กับ สำนักงานสาธารณสุข ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ นาย อ. มีหนังสือถึงสำนักงานสาธารณสุขเพื่อขอสำเนาคู่มือสำหรับประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งต้องจัดทำขึ้นตามมาตรา ๗ ประกอบกับมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานสาธารณสุขจึงมีหนังสือแจ้งว่า สำนักงานฯ พบว่า กระบวนการที่ต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ผ่านการเห็นชอบจาก ก.พ.ร. ในส่วนของสำนักงานฯ ที่ต้องจัดทำคู่มือมี ๗๙ กระบวนการโดยไม่มีกระบวนการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ตามที่ นาย อ. ขอสำเนาเอกสาร ต่อมา นาย อ. จึงมีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานฯ ต่อแพทย์สาธารณสุข ขอให้ทบทวนคำสั่งดังกล่าวให้เป็นไปตามกฎหมาย สำนักงานฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้ นาย อ. ต้องยื่นอุทธรณ์คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่อาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องได้ นาย อ. เห็นว่า สำนักงานฯ ละเว้นไม่จัดทำคู่มือสำหรับประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติตามมาตรา ๗ ประกอบมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ทำให้นาย อ. ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

คำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรับรองสิทธิของประชาชนในการที่จะได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารในครอบครองของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ การยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารจึงเป็นการใช้สิทธิของประชาชนเพื่อให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ตนมีสิทธิจะรับทราบ แต่ตามบทนิยามของคำว่า “อนุญาต” และ “กฎหมายว่าด้วยการอนุญาต” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการฯ มุ่งใช้บังคับแก่การดำเนินการหรือประกอบกิจการของประชาชนที่ไม่สามารถดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ทันที แต่ต้องได้รับอนุญาตหรือได้รับความยินยอมจากเจ้าหน้าที่ก่อนจึงจะดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ ดังนั้น การขอคู่มือสำหรับประชาชนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่ใช่การอนุญาตหรือขอความยินยอมต่อเจ้าหน้าที่ก่อนกระทำการตามบทนิยามของคำว่า การอนุญาตตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการฯ ที่ผู้อนุญาตมีหน้าที่ต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว การที่สำนักงานฯ ไม่ได้จัดทำคู่มือสำหรับประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขอข้อมูลข่าวสาร และไม่จัดส่งสำเนาคู่มือดังกล่าวให้แก่ นาย อ. จึงไม่เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้ปฏิบัติอุทธรณ์ของนาย อ. จึงรับฟังไม่ได้